

τησεν ἐν Εὐρώπῃ ἀγαλλίασις ἐπὶ τῷ κατορθώματι τούτῳ, καὶ πρέσβεις τοῦ ἀρχιερέως τῆς Ῥώμης, τοῦ δουκὸς τῆς Βουργουνδίας, τῶν βασιλέων τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῆς Νεαπόλεως ἔδραμον εἰς Ἀλβανίαν ἵνα χαιρετίσωσι τὸν νικητὴν.

Ἀλλὰ τὸν μετ' οὐ πολὺ θανόντα Μουράτ Β' διεδέχθη ἄνθρωπος ὅστις δὲν συνείθιζε νὰ ὑποχωρῇ εἰμὴ ἵνα ὀρμητικώτερον προπηδήσῃ καὶ δὲν ἐδίσταζε νὰ περιβάλλεται τὴν ἀλωπεκὴν ὁσάκις διὰ τῆς λεοντῆς δὲν ἠὲδοκίμει. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Μεχμέτ Β' κατώρθωσε νὰ ἐνσπείρῃ τὴν διχόνοιαν μεταξύ τῶν δυναστῶν τῆς Ἀλβανίας, ὧν πολλοὶ τότε ἐξισλαμίσθησαν καὶ ἄλλοι πάλιν βραδύτερον ἀπεδήμησαν εἰς Ἰταλίαν. Ἡ Ἑνετία ἦτις ἐξ ἀρχῆς ἐφθόνησε τὴν πραγματοποιημένην δύναμιν τοῦ Γεωργίου Καστριώτου, διετέλει ὅτε μὲν κρυφίως ἀντιπράττουσα, ὅτε δὲ ἀναφανδὸν πολεμοῦσα πρὸς αὐτὸν, ὅτε δὲ οὐδετέρα καὶ πρὸς τοὺς Τούρκους εἰρηνεύουσα. Τὰ πράγματα ἐντεῦθεν ἐδεινώθησαν· οὐδὲν ἦττον ὁ ἦρωσ τῆς Ἀλβανίας ἀντέσχεν ἔτι ἱκανὸν χρόνον, τῇ συνδρομῇ τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως Ἀλφόνσου καὶ τοῦ ἀρχιερέως τῆς Ῥώμης, ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἀνηγορεύθη βασιλεὺς Ἀλβανίας καὶ ἡγεμὼν τοῦ σταυροφορικοῦ στρατοῦ. Ἀλλ' ἵνα λάβῃ τοιαύτας τιμὰς καὶ ἐπικουρίας, ἠναγκάσθη βεβαίως νὰ προσέλθῃ νὰ τὴν δυτικὴν ἐκκλησίαν, οὐδὲ πρέπει τοῦτο εἰς ἐμβάλη ἡμᾶς εἰς ἀπορίαν, ἀφοῦ εἶδομεν καὶ αὐτὸν τὸν Κωνσταντῖνον Παλαιολόγον στέρξαντα εἰς τὸν τῆς ἐνώσεως ὄρον ἐπ' ἐλπίδι ὅτι οὕτω θέλει διασώσει τὴν πολιτικὴν τοῦ ἔθνους ἀνεξαρτησίαν. Ὁ Γεώργιος Καστριώτης ἠδυνήθη λοιπὸν πολλάκις ἔτι νὰ κατατροπώσῃ καὶ τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς ἐμφυλίους ἀντιπάλους. Αὐτὸς ὁ Μεχμέτ Β', ἐπιδραμὼν τῷ 1466 μετὰ 200,000 ἀνδρῶν καὶ ἐπιχειρήσας τὴν πολιορκίαν τῆς Κρούας, ὑπεχώρησε μετ' οὐ πολὺ ἀπρακτος, ὁ δὲ στρατηγὸς Βαλαβάνης, ὃν κατέλιπε μετὰ 80,000 ἀνδρῶν ἵνα ἐξακολουθήσῃ τὸν τοῦ φρουρίου ἐκείνου ἀποκλεισμόν, ἠττήθη κατὰ κράτος καὶ ἔπεσεν ἐν τῷ ἀγῶνι. Ἀλλ' οἱ πόροι τοῦ προμάχου τῆς Ἀλβανίας ὁσημέραι ἐξηντλοῦντο· πᾶσα ἡ ὑπαιθρος χώρα εἶχε πρὸ καιροῦ καταληφθῆ ὑπὸ τῶν Τούρκων· οἱ ἀρχαῖοι αὐτοῦ συναγωνιστὰὶ ἐγκατέλιπον αὐτὸν ἀλληλοδιαδόχως ὥστε μικρὸν μετὰ τὸ τελευταῖον αὐτοῦ κατόρθωμα, ἐδέσπε νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς Λίσσον (Ἀλέσσιον), πόλιν ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν κατεχομένην, ἐν ἣ ἀμέσως ἔπειτα ἀπέβησε τῇ 17 Ἰανουαρίου 1468, εἰς ἡλικίαν ἐτῶν 65. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάννης καὶ ὁ ἀνεψιὸς Βρανίλος ἀπέβησαν εἰς Νεάπολιν τῆς Ἰταλίας. Καὶ οἱ μὲν κατ' εὐθείαν ἀπόγονοι τοῦ Γεωργίου ἐξέλιπον ἐν τῇ 15 ἑκατονταετηρίδι· τοῦ δὲ Βρανίλου ἐσώζοντο, κατὰ τὸν Χόμφ, ἔτι τῷ 1803 δύο γόνοι ἐν Νεαπόλει, ἀναγνωρισθέντες ὑπὸ τὸ ὄνομα Castriota-Scanderbech. Ἀλλὰ καὶ μετὰ

τούτους σημειοὶ ὁ Χόμφ Φρεδερίκόν τινα, σύμβουλον, 1862-1873.

Τοιουτοτρόπως ἔπεσεν ἡ Ἀλβανία. Ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ πράξῃ ἄνθρωπος ἵνα σώσῃ αὐτὴν, ὁ Γεώργιος Καστριώτης τὸ ἔπραξεν. Ἀλλ' ἦτο πεπωμένον νὰ ὑποκύβῃ ὁ σταυρὸς εἰς τὴν ἡμισέληνον, διότι ποτὲ οἱ χριστιανοὶ τῆς Ἀνατολῆς δὲν συνεννοήθησαν ἐγκαίρως ἵνα ἀπὸ κοινοῦ συμπράξωσι κατὰ τοῦ πολεμίου ἐκείνου. Καὶ ὅ,τι συνέβη ἐν τῇ 15 ἑκατονταετηρίδι, συμβαίνει κατὰ τοῦτο μέχρι τῆς σήμερον. Οἱ ἀγῶνες ὅμως τοῦ ἦρωσ τῆς Κρούας θέλουσιν εἶναι πάντοτε θαυμαστοί· ἀδιάφορον ὅτι ἀπέτυχον, ὅτι ἦτο ἀπόγονος Σλαύων καὶ ὅτι ἐγένετο καθολικός. Ἀρκεῖ ὅτι ἦτο χριστιανός· τοῦτο ἀρκεῖ τοῦλάχιστον εἰς τὴν ἱστορίαν, ἐὰν ὄχι πάντοτε εἰς τὴν πολιτικὴν.

Κ. ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

Τὸ κατωτέρω διήγημα ἐγράφη ὑπὸ Στεφάνου Βέκετ, γάλλου ἐφημεριογράφου τε καὶ μυθιστοριογράφου, τελευτήσαντος ἐν Παρισίοις τὸ 1838 ἔτος. Τοσοῦτον δὲ κατεγύησε πάντας τοὺς ἀναγνόντας αὐτὸ καὶ τοιαύτην φήμην ἀπέκτησεν, ὥστε ὁ Ἰούλιος Janin, ὁ γνωστός κριτικὸς τοῦ Journal des Debats, εἶπε περὶ αὐτοῦ τὰ ἑξῆς: "Ὅτε ἐδημοσιεύθησαν τὰ ὀλίγα ταῦτα γενικὸς θαυμασμὸς κατέλαβε πάντας." Σ. τ. Δ.

ΜΑΡΙΑ Ἡ ΤΟ ΚΥΑΝΟΥΝ ΜΑΝΔΥΛΙΟΝ

Ὅτε περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐπανηρχομένη πεζὴ ἐξ Αὐρηλίας, ἰδὼν προπορευόμενον σύνταγμα, ἔσπευσε πρὸς αὐτὸ ἵν' ἀκούσω τὴν στρατιωτικὴν μουσικὴν τὴν ὁποίαν ὑπεραγαπῶ· αὐτὴ ὅμως ἐσιώπη, καὶ μόνον ἐνόησε ἀσθενεῖς τινες κτύποι τυμπάνων ἐρρυθμίζοντα τὰ βήματα τῶν στρατιωτῶν. Μετὰ ἡμίσειαν δὲ ὥραν, ἰδὼν τὸ σύνταγμα προχωροῦν πρὸς τινα μικρὰν πεδιάδα ἐν μέσῳ ἐλατῶν, ἠρώτησά τινα τῶν γνωστῶν μοι λοχαγῶν, ἂν θὰ ἐγίνοντο γυμνάσια.

— Ὅχι, ἀπεκρίθη, θὰ δικασθῇ, ἴσως δὲ καὶ θὰ θανατωθῇ στρατιώτης, κλέψας τι ἀπὸ τὴν οἰκίαν εἰς τὴν ὁποίαν κατέλυε.

— Πῶς! ἀνέκραξα, θὰ δικασθῇ, θὰ καταδικασθῇ καὶ θὰ φονευθῇ ἐνταυτῷ;

— Ναί, ἀπεκρίθη· αὐταὶ εἶναι αἱ στρατιωτικαὶ διατάξεις. Εἶπε δὲ ταῦτα μετὰ τῆς ἐμφάσεως, ὥστ' ἐνόμιζες ὅτι, εἰς τὰς διατάξεις ταύτας περιείχετο καὶ τὸ ἀδίκημα καὶ ἡ ποινὴ καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ αὐτὴ ἡ φιλανθρωπία.

— Ἄν εἶσαι περίεργος, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ λοχαγὸς, ἐλθέ νὰ σὲ τοποθετήσω ἵνα ἰδῆς.

Ἐπειδὴ δὲ ἀγαπῶ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν θεαμάτων, νομίζων ὅτι ἐκ τῆς φυσιογνωμίας τοῦ καταδίκου θὰ ἤμπορέσω νὰ μάθω τί ἐστὶ θάνατος, ἠκολούθησα τὸν λοχαγόν.

Καὶ εἶδον τὸ σύνταγμα σχηματίσαν τετραγώνον, ὅπισθεν δὲ αὐτοῦ, πρὸς τὸ χεῖλος τοῦ δάσους, στρατιώτας σκάπτοντας λάκκον ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν ἀξιωματικοῦ· διότι εἰς τὰ συντάγ-

ματα, και λάκκος πρὸς ταφὴν ὅταν σκάπτεται, γίνεται, χάριν τῆς πειθαρχίας, ἐν τάξει.

Πρὸς δὲ τὸ κέντρον τοῦ τετραγώνου, ἐκάθηντο ἐπὶ τυμπάνων ὀκτὼ ἀξιωματικοί, ἐνῶ ἄλλος πρὸς δεξιὰ καὶ μάλιστα ὀλίγον ἔμπροσθεν, ἔγραφε τινὰς λέξεις στῆριζων τὸν χάρτην ἀντὶ τραπεζῆς ἐπὶ γόνατος, ἀλλ' ἀμελῶς· καὶ τοῦτο ἵνα μὴ θανατωθῇ ἄνθρωπος ἄνευ τῆς τηρήσεως τῶν τύπων.

Προσκληθέντος δὲ τοῦ κατηγορουμένου, εἶδον νέον ὑψηλόν, ἔχοντα τὸ πρόσωπον εὐγενὲς καὶ γλυκύ. Μετ' αὐτοῦ δὲ ἦλθε καὶ γυνή, ὁ μόνος μάρτυς. Καὶ τοῦ συνταγματάρχου ἐτοιμασθέντος νὰ ἐξετάσῃ αὐτόν·

— Περιττόν, εἶπεν ὁ ὑπόδικος· ὁμολογῶ μόνος τὴν πράξιν μου· ἔκλεψα ἐν μανδύλιον τῆς κυρίας αὐτῆς.

— Σὺ, Πέτρε, ἔκλεψες! Καὶ ὅμως ἐθεωρεῖσθαι τίμιος.

— Μάλιστα, κύριε συνταγματάρχα, πάντοτε ἐπροσπάθησα νὰ εὐχαριστήσω τοὺς ἀνωτέρους μου· δὲν ἔκλεψα ὅμως διὰ τὸν ἑαυτόν μου ἀλλὰ διὰ τὴν Μαρίαν.

— Καὶ ποία εἶναι αὐτὴ ἡ Μαρία;

— Εἶναι ἐκεῖνη ἡ ὁποία κατοικεῖ ἐκεῖ κάτω... εἰς τὸ μέρος... πλησίον εἰς Ἀρένεβεργ... ὅπου εἶναι ἡ μεγάλη μηλέα... Δὲν θὰ τὴν ἰδῶ λοιπὸν πλέον!

— Δὲν σ' ἐννοῶ, Πέτρε· ἐξηγήσου καλῆτερα.

— Διαβάσετε, κύριε συνταγματάρχα, τοῦτο τὸ γράμμα...

Καὶ ἐνεχείρισεν εἰς αὐτόν ἐπιστολὴν, τῆς ὁποίας ἐνθυμοῦμαι ὅλας τὰς λέξεις·

« Ἀγαπητὴ μου Πέτρε!

Παρέδωκα εἰς τὸν νεοσύλληκτον Ἰάκωβον, ἐρχόμενον αὐτοῦ, τὴν παροῦσάν μου γραφὴν, καὶ μίαν σακκοῦλαν μεταξωτὴν τὴν ὁποίαν ἐπλεξα ἐπίτηδες διὰ σέ· τὴν ἔκαμα κρυφὰ ἀπὸ τὸν πατέρα μου, διότι, λέγουσιν ὅτι δὲν θὰ ἐπιστρέψῃς ποτὲ καὶ μὲ μαλλόνουν ὅτι σὲ ἀγαπῶ τόσοσιν πολὺ. Τῶνόντι δὲν θὰ ἐπιστρέψῃς; ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ἔλθῃς ἐγὼ θὰ σὲ ἀγαπῶ πάντοτε. Σ' ἔδωκα τὸν λόγον μου τὴν ἡμέραν ἐκείνην τοῦ χοροῦ εἰς Ἀρένεβεργ, ὅπου μ' ἔφερες τὸ χαμένον μανδύλιόν μου. Πότε θὰ σ' ἐπαναίδῳ; Εὐχαριστοῦμαι ὑπερβολικὰ μανθάνουσα ὅτι σὲ ὑπολήπτονται οἱ ἀνώτεροί σου καὶ σὲ ἀγαποῦν οἱ σύντροφοί σου. Ἐχῆς ὅμως ἀκόμη δύο χρόνους ὑπηρεσίας.

Τελειώσέ τους γρήγορα, διότι θὰ ὑπανδρευθῶμεν.

Ἵγίαινε, καλέ μου Πέτρε.

Ἡ ἀγαπητὴ σου

MARIA.

« Ἵστερόγραφον. Ἄν ἡμπορέσης στειλέ με κανὲν μικρὸν πρᾶγμα ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, ὅχι διὰ νὰ μὴ σὲ λησμονήσω, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸ φέρω ἐπάνω μου. Φίλησε ὅτι θὰ μὲ στείλῃς, καὶ εἰμαι

βεβαία ὅτι θὰ εὔρω ἀμέσως τὸν τόπον εἰς τὸν ὁποῖον θὰ βάλῃς τὰ χεῖλη σου. »

Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς ἀναγνώσεως ὁ Πέτρος εἶπεν·

— Ὁ Ἰάκωβος μ' ἔδωκε τὴν γραφὴν χθὲς τὸ ἑσπέρας, ὅτε μ' ἔδειξαν καὶ ποῦ θὰ καταλύσω. Ὅλην τὴν νύκτα δὲν ἔκλεισα τὰ ῥάτια μου ἐνθυμούμενος τὸν τόπον μου καὶ τὴν Μαρίαν. Μ' ἐζήτηε κἀτι τι ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, ἀλλὰ ποῦ χρήματα; διότι τοὺς μισθοὺς μου τριῶν μηνῶν εἶχα παραχωρήσει εἰς τὸν ἀδελφόν καὶ ἐξ' ἀδελφόν μου, οἱ ὁποῖοι ἐπέστρεψαν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν. Ὅταν ἐσηκώθην τὸ πρωὶ διὰ ν' ἀναχωρήσωμεν, ἀνοιξα τὸ παράθυρον καὶ εἶδον κρεμάμενον μανδύλιον, παρόμοιον μὲ τὸ μανδύλιον τῆς Μαρίας, διότι εἶχε τὸ ἴδιον χρῶμα καὶ τὰς ἰδίας ἄσπρας γραμμὰς, καὶ χωρὶς νὰ καλοσυλλογισθῶ τὸ ἐπῆρα καὶ τὸ ἔβαλα εἰς τὸν σάκκον μου. Μετανοήσας ὅμως, ὅταν κατέβην, ἠτοιμάσθην νὰ ἐπιστρέψω, ὅτε ἡ μάρτυς ἔτρεξε κατόπιν μου· τὸ μανδύλιον ἀνευρέθη. Ἴδου ὅλη ἡ ἀλήθεια. Ἡξεύρω ὅτι κατὰ τὰς διατάξεις πρέπει νὰ τουφεκισθῶ. Τουφεκίσατέ με, ἀλλὰ μὴ μὲ καταφρονήσετε.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ δικασταὶ συνεκινήθησαν μέχρι δακρύων· καὶ ὅμως κατεδικάσθη ὁμοφῶνως εἰς θάνατον. Αὐτὸς δὲ, ἀκούσας ἀταράχως τὴν καταδίκην, ἐπλησίασεν εἰς τὸν λοχαγόν του καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τῷ δανείσῃ τέσσαρα φράγκα. Καὶ ὁ λοχαγὸς ἔδωκεν αὐτά.

Καὶ λαβὼν ἐπροχώρησε πρὸς τὴν γυναῖκα, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχον ἀποδώσει τὸ μανδύλιον, καὶ εἶπε τὰ ἐξῆς·

— Κυρία, ἰδοὺ τέσσαρα φράγκα· δὲν ἠξεύρω ἂν τὸ μανδύλιόν σου ἀξίζῃ περισσότερα· ἀλλὰ καὶ ἂν ἀξίζῃ, τὸ πληρόνω ἀρκετὰ ἀκριβὰ, ὥστε ἡμπορεῖς νὰ μὲ χαρίσῃς τὰ λοιπά.

Καὶ λαβὼν τὸ μανδύλιον ἐφίλησεν αὐτὸ καὶ ἐγχειρίσας πρὸς τὸν λοχαγόν εἶπε·

— Κ. λοχαγέ· μετὰ δύο ἔτη θὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὰ μέρη μας· ἂν ὑπάγῃς εἰς Ἀρένεβεργ, ζήτησε τὴν Μαρίαν καὶ δὸς εἰς αὐτὴν τὸ μανδύλιον τοῦτο, χωρὶς ὅμως νὰ εἰπῆς καὶ πόσον τὸ ἠγόρασα.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐγονάτισε, προσευχήθη καὶ ἐπροεῦθη εὐσταθῶς εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως.

Ἐγὼ δὲ ἔσπευσα νὰ εἰσέλθω εἰς τὸ δάσος ἵνα μὴ ἴδω τὴν καταστροφὴν τῆς ὀδυνηρᾶς ταύτης τραγωδίας, τῆς ὁποίας τὸ τέλος μοὶ ἀνήγειραν μετ' ὀλίγον χρότον πυροβόλων. Ἐπανελθὼν δὲ μετὰ μίαν ὥραν· δὲν ἔβρον τὸ σύνταγμα· τὰ πάντα ἦσαν ἤρεμα. Ὅτε δὲ ἠθέλησα ν' ἀναχωρήσω, εἶδον πρὸς τὸ χεῖλος τοῦ δάσους ἔχνη αἵματος καὶ χῶμα μαλακόν. Λαβὼν δὲ κλάδον ἐλάτης κατεσκευάσα εἶδος σταυροῦ καὶ ἐφύτευσα ἐπὶ τοῦ μνήματος τοῦ ταλαιπώρου Πέτρου, λησμονηθέντος ἤδη ὑπὸ πάντων πλὴν ἐμοῦ, ἴσως δὲ καὶ πλὴν τῆς Μαρίας.